

Tarihsel ve Sosyo-Kültürel Bağlamı İçinde Beden ve Bedenleşme Deneyiminin Teorik Çerçevesi

Deneyim Merkezli Bir Bedenleşme ve Bedenleşme
Deneyimine Dayalı Bir Kültür Yaklaşımına Doğru

Yazar

Zehra Kaderli

ISBN: 978-605-9247-74-0

Eylül, 2017 / Ankara
100 Adet

Grafiker®

Yayınları

Yayın No: 242

Web: grafikeryayin.com

**Kapak, Sayfa Tasarımı,
Baskı ve Cilt**

Grafiker®

Grafik-Ofset Matbaacılık Reklamcılık
Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.

1. Cadde 1396. Sokak No: 6
06520 (Oğuzlar Mahallesi)
Balgat-ANKARA

Tel : 0 312. 284 16 39 Pbx

Faks : 0 312. 284 37 27

E-mail : grafik@grafiker.com.tr

Web : grafik.com.tr

Anneme ve Babama
ve bedenleşme deneyimlerinin
öz-belirlenim failliğini talep eden tüm feministlere ithafen...

Ben Afrika'da kanat çırpın kelebeğin Kuzey Amerika'da
yarattığı kasırgayı istiyorum.

Ben kaos istiyorum!

John Zerzan

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	9
BEDENE GÖSTERİLEN ÇAĞDAŞ İLGİNİN KOŞULLARI	9
BEDENİN BAŞINA GELENLER ya da BEDENSİZLEŞMENİN TARİHSEL KIRILMA NOKTALARI	23
Batı Düşünce Geleneğinin Somato-fobik Temelleri: Kartezyen Düşünce ve Akıl/Beden Düalizmi.....	24
Hristiyan Teolojisinde Beden ve Çileciliğin Ortaya Çıkışı.....	29
Sosyal Kontrolün İçselleştirilmesi: Uygarlaşma, İyi-Güzel-Kişisel ve Refleksif Beden.....	32
Bedenselliğin Dinsel Alandan Kapıdışı Edilmesi: Protestanlık, Bedensizleşme ve Bireyselleşme.....	40
BEDEN TEORİLERİ ve YAKLAŞIMLARI	47
NATURALİST BEDEN YAKLAŞIMI	51
SOSYAL YAPILANDIRMACI BEDEN YAKLAŞIMI	57
Michel Foucault'nun Söylem ve Güç Tarafından Disipline Edilen Uysal Bedeni.....	60
Yapılaşma Teorisi ve Dönüştürücü İlişkiler Ekseninde Beden: Bourdieu ve Giddens.....	70
Bryan S. Turner'ın Epistemolojik Pragmatizmi ve Beden Sosyolojisinin İlkeleri.....	76
Arthur Frank'ın Bedeni Geri Getirme Çağrısı: Sosyal Eylem İçinde Beden.....	81
Sembolik Etkileşimcilik Yaklaşımı İçinde Beden ve Erving Goffman'ın İcrasal Bedeni.....	84
Sosyal Yapılandırmacı Beden Yaklaşımının Eleştirilen Yönleri.....	95
FENOMENOLOJİK BEDEN YAKLAŞIMI	101
Merleau-Ponty'nin Fenomenolojisinde İnsani Deneyimin ve Algının Temeli Olarak Beden.....	104
Drew Leder'ın Deneyimleme Sürecinde Kendini Algının Odağından Çeken Bedeni.....	107
Paul Schilder ve Fizyolojik-Psikolojik-Sosyo-Kültürel Olarak Kurulan Beden İmajı.....	112

Williams ve Bendelow'un Uzlaştırıcı	
Beden Fenomenolojisi.....	116
Fenomenolojik Beden Yaklaşımının Eleştirilen Yönleri.....	118
Tüm Beden Yaklaşımlarının Ortak Zemini ve Bütünleşme	
Alanı Olarak FEMİNİST BEDEN YAKLAŞIMI	123
Eşitlikçi Talep ve Biyolojik Bedenle İlgili Kararsızlık.....	128
Yapılandırmacı Feminist Beden Yaklaşımı ve Feminist	
Bedenin Foucault Kararsızlığı.....	131
Judith Butler'ın Performatif Cinsiyetli Bedeni ve	
Performatifliğin Yıkıcı Potansiyeli.....	134
Yapılandırmacı ve Yapı-sökümcü Feminist Yönelimlerin	
Ortaya Çıkarıldığı Problemler.....	144
Susan Bordo: " <i>Direnış Metinsel Bir Oyun Değildir;</i>	
<i>Kişisel Bir Risk Almayı Gerektirir</i> ".....	149
Elizabeth Grosz'un Bütünleştirici Beden Yaklaşımı ve	
Bedenleşmiş Feminizm Çağrısı.....	158
Iris Young: Feminen Beden Hareketinin Fenomenolojisi ve	
" <i>Kız Gibi Fırlatmak</i> ".....	163
Feminist Bedenlerle Birlikte: Queer ve Maskülen Bedenler.....	166
HER BİLİMSEL DİSİPLİNİN BİR BEDENİ VAR MIDIR?	
BEDEN SOSYOLOJİSİ ve BEDEN ANTROPOLOJİSİ	173
BEDENİN SOSYOLOJİK BOYUTLARI ya da BEDEN	
SOSYOLOJİSİ	175
Sosyolojinin Öz-eleştirisi ve " <i>Hem Var Hem Yok Beden</i> "	
Sorunu.....	175
Klasiklerin Yeniden Okunması ve Chris Shilling'in Bedensel	
Realizm Yaklaşımı.....	178
Çağdaş Sosyoloji İçinde Beden Sosyolojisinin Tanımı ve	
Kapsamı.....	183
BEDEN ANTROPOLOJİSİ	185
Marcel Mauss'un Beden Teknikleri-Homo Total.....	187
Mary Douglas: Toplumun Sembolü Olarak Beden.....	194
Kozmolojik Yapı ile Bütünleşme Aracı ve	
Mikrokozmos Olarak Beden.....	203
Bütünleştirici Beden Antropolojisine Doğru: Kültürün ve	
Toplumun Biyolojik Temelleri Vardır.....	206
Fenomenolojik Beden Antropolojisi ve Semiyotik Beden	
Anlayışının Eleştirisi.....	211

TIP ve MEDİKALİZE EDİLMİŞ BEDEN	219
Tıbbi Söylemin Tanımı İçinde Beden.....	222
Medikal Söylemin İcadı Olarak Patolojik Beden(ler).....	231
Tıbbi Söylem İçinde Kadın Bedenlerinin Patolojikleştirilmesi.....	234
DİN ve BEDEN	251
Dinsel Düşünce ve Deneyimin Bedensel Kaynakları.....	252
Dinsel Kimliğin, Anlamın ve Deneyimin Aracı Olarak Beden.....	256
Hristiyanlık ve Beden.....	263
Ortaçağ Katolik Bedenleşme Deneyimi ve Ritüel Duyumsallık.....	265
Çağdaş Spiritüellikler ve Alternatif Duyumsallıklar.....	268
İslâm ve Beden.....	273
İslâmi Bedenleşme Deneyimi İle İlgili Bazı Teorik Yaklaşımlar.....	302
RİTÜEL ve BEDEN	313
Teorik Yaklaşımlar Çerçevesinde Ritüel'in Tanımlanma Problemi.....	313
Bağlamsal Stratejik Bir Farklılaştırma Mekanizması Olarak Ritüel/Ritüelizasyon.....	329
Ritüelin Dönüştürücü Gücünün Kaynağı, Aracı ve Yerlemi Olarak Beden.....	336
Ritüel Bedenleşme Deneyiminin Tutkalı ve Ateşleyicileri Olarak Duygular.....	343
BEDEN ve HAFIZA	353
Beden ve Hafıza İlişkisinin Teorik Çerçevesi.....	353
Beden Hafızasının Geçmiş ve Şimdi ile İlişkisi.....	362
Derinden Hafızaya Kazınan Deneyimler ve Beden Hafızası.....	363
Beden Hafızası, Kültürün İçselleştirilmesi ve Ritüel.....	365
İLETİŞİM ve DIŞAVURUM ARACI OLARAK BEDEN	371
BEDENLEŞME DENEYİMİNİN KAYIP HALKALARI	
DUYULAR ve DUYGULAR	395
DUYULAR	395
Duyuların Bilimsel Olarak Analizi (Başlangıçtan Duyusal Dönüş Hareketine Kadar).....	396

Duyusal Dönüş Hareketi ve Müstakil Bir Alan Olarak	
Duyu Antropolojisi.....	400
Çağdaş Yaşamda Duyular.....	405
Duyulara Daha Yakından Bakmak.....	407
DUYGULAR	414
Tüm Düalist Kategorileri Altüst Eden Bir Bedenleşme	
Deneyimi Olarak Acı.....	424
ÇAĞDAŞ ZAMANLAR ve BEDEN	435
Zamanın Ruhu: Üst Modernite ya da Postmodernite.....	435
Postmodern Refleksif-İcracı Kendilik ve Kişisel Bir Proje	
Haline Gelen Beden.....	441
Tüketim Kültürü ve Tüketilen Nesnelerin	
En Güzeli Olarak Beden.....	448
“Sıskalığın Tiranlığı” ve Anoreksik Bedenler.....	456
Kozmetik İmkanlar, Yaşlanmayan ve Sanat Yapıtına	
Dönüşen Cerrahi Bedenler.....	463
Teknolojik Bedenler: Plastik, Biyotik, Hibrid ve	
Sanal Bedenleşme.....	476
SONUÇ	491
DENEYİM MERKEZLİ BİR BEDENLEŞME ve	
BEDENLEŞME DENEYİMİNE BAĞLI BİR KÜLTÜR	
YAKLAŞIMINA DOĞRU	491
Aklın, Düşüncenin, Soyutlamanın, Metaforun ve Anlamın	
Temeli Olarak Bedensellik.....	495
Bütüncül Bir Bedenleşme ve Kültür Yaklaşımının	
Temeli Olarak Deneyim.....	506
Bedenleşme Deneyimi Olarak Saha Araştırması ve	
Araştırmacının Bedenselliği.....	523
Bütüncül Bir Bedenleşme Yaklaşımı İçin Eleştirel Yaklaşım	
Bir Seçenek Değil Zorunluluktur:	
Yapılandırma ve Güç Mekanizmaları Olarak Bilim ve Kültür.....	536
KAYNAKLAR	557